

Očekávaná diskuse, již měl vyvolat článek Ivana Sekaniny, se skutečně dostavila. Čtenáři Tvorby mají již odpověď Teigovu, vysvětlení Štyrského, na redaktorském stolku se vrší hromada dalších diskusních článků. Není třeba se děsit: budou podrobeny důkladné přehlídce. Ale obraz, který se zatím ukazuje, je velmi smutný, rozhodně smutnější, než bylo předpokládáno. Neboť tato diskuse o čistotě mladé umělecké generace ukazuje něco horšího než jednotlivé případy nečistoty, kýčařství, dezerce: ukazuje úplný zmatek, neujasněnost až k nejzákladnějším otázkám, úplnou dezorientaci, nevědomost, a to právě tam, kde jde o podstatu věcí, týkajících se této generace. Volal jsem po čistce v generaci, ale popravovat její členy i pro názory právě protichůdné jejímu historickému úkolu, to by bylo — jak svědčí už první kroky diskuse — účinné vraždění nevinátek. Jindřich Štyrský napíše do Odeonu bezvadně reakční článek, ale zděšeně se ohrazuje proti tomu, aby byl pokládán za reakcionáře, a nikdo nemůže pochybovat o upřímnosti jeho zděšení a obrany. Karel Teige zvedne meč na obranu čistoty generace, ale kasovní kýč nezdá se mu dosti špinavým, vyzvedává jasnou a cílevědomou práci generace v teorii i praxi a přitom — on, prý marxista! — mluví o krizi kritérií. Dnes, právě dnes! Úžasný zmatek a úžasná neujasněnost! Karel Teige vidí jasně a uvažuje přesně — dejme tomu — v otázce vlády, v otázce imperialistické války, v otázce

fašizace státního aparátu, ale je zmítán nejrůznějšími předsudky a nejnejasnějšími názory v otázce umělecké politiky. Má jasno v otázkách, nad nimiž bděli političtí teoretici. Ale naprostý zmatek v otázkách, které měli vyřešit teoretičtí specialisté v úseku uměleckém. Ukazuje se prostě, že v tomto směru nebylo vykonáno nic. A že tedy opravdu nejdůležitější z článků Ivana Sekaniny je výtka úplného pomíjení ideologického prohlubování generační linky. Jestliže Teige, který se svým rozhledem a svou vzdělaností stal vůdcem generace, dovede takto bloudit, jak můžeme žádat jakoukoliv čistotu od lidí, v jejichž přirozenosti je apatie k řešení takových otázek.

Tím se mění smysl a úkol této diskuse. Nemůže z ní vyjít čistka — vraždění nevinátek, ale jasný názor o všech hlubokých nedostacích, které generace má smutnou zásluhou naší nepráce. A na základě toho musí z ní vyjít okamžitě zahájení ideologické kampaně, po níž už sice bylo voláno dávno, ale jejíž nedostatek se nezdál tak katastrofální, jakým se ukazuje nyní. Problém není jen: zjednat čisto, ale: zjednat jasno. Takové jasno, abychom nemohli pokládat za svou zásluhu, že čistota generace byla zachována, protože ti, kteří se zpotvořili, sami utekli. To, že jsme právě nečinně přihlíželi k dezercím, aniž jsme si uvědomovali jejich příčiny a aniž jsme se tedy mohli pokusit předcházet jim, to je naše největší slabost.

Říkám to s nepřijemným pocitem, že mezi nosy, na které mířím, je i můj.